

ANDREAS FEJES

on itsestäänselvyyksien kyseenalaistaja

Historioitsija, poliitikko, tutkija ja opettaja. Aikuiskasvatustieteen professori Andreas Fejesillä on monta tehtävää, joista tutkimus nousee ylitse muiden.

KASVATUSTIETEIDEN ja samalla koko Linköpingin yliopiston nuorin professori siirtyi kunnallispolitiikasta akateemiseen maailmaan 1990-luvun lopussa päästäkseen todella vaikuttamaan asioihin, joista oli aiemmin ollut poliittisesti päättämässä.

Paikallispolitiikan konsensushenki, äänestäjien miellyttäminen ja kritiikkömyys alkoivat tuntua vieraalta intohimoiselle tutkijaluonteelle.

– Heti alusta asti oli selvää, että haluan mahdollisimman nopeasti täyden professuurin, Fejes sanoo perustelleessaan muutosta.

Hän saavutti professuurin vuonna 2012 ollessaan 35-vuotias.

Poikkeuksellisen ahkera tutkija on sen jälkeen voinut lisätä työlistansa myös Euroopan aikuiskasvatustieteiden ESREA:n

sihteeriuden ja työskentelyn yleiseurooppalaisen RELA-journaalin (*The European Journal for Research on the Education and Learning of Adults*) vastuutoimittajana.

Näiden ohella Fejes on kuluksen kymmenen vuoden aikana julkaissut yli sata artikkelia sekä ruotsiksi että englanniksi ja kirjoittanut tai yhteistoimittanut kymmenkunta kirjaa.

”KUINKA KANSALAISEKSI KASVETAAN?”

Fejes sanoo aina olleensa kiinnostunut vallasta ja itsestäänselvyyksien kyseenalaistamisesta, joita hän näkee esimerkiksi puheessa elinikäisestä oppimisesta ja teknologiasta tai oppimisen (*learning*) ja koulutuksen (*education*) diskursseissa.

– Esimerkiksi se, kuinka määrittelemme itsemme niin sano-

tusti itseoppiviksi aikuisopiskelijoiksi sen sijaan että puhuttaisiin formaalista koulutuksesta, on kiinnostava kysymys. On todella kiehtovaa lukea Foucaultia, sillä hän on provokatiivinen. Häntä lainatakseni ”kaikki on vaarallista”, Fejes sanoi vieraillessaan Helsingin yliopiston *Rhizome of critical studies in education of adults* -tutkimusverkoston tapaamisessa tammikuussa.

Hän on käsitellyt elinikäiseen oppimiseen ja hallintaan liittyviä kysymyksiä yhdessä Magnus Dahlstedtin kanssa uutuusteoksessa *The Confessing Society* (2014) ja Katherine Nikolin kanssa kirjassa *Foucault and Lifelong Learning* (2008).

Vuonna 2011 Linköpingin yliopisto palkitsi huippututkijoita bibliometristen mittausten perusteella, ja Fejes oli yksi 15 tutkijasta, joille myönnettiin huomionosoituksena 5,5 miljoonan kruunun vapaa tutkimusrahoitus.

Hän aloitti rahoituksella vastikään yhteistutkimusprojektin, jossa tarkastellaan kansalaisuuden rakentumista opetussuunnitelman ulkopuolella (*citizenship beyond curriculum*).

– Kysymme, miksi kansalaiseksi opiskellaan peruskoulussa. Tarkoittaako se esimerkiksi, ettei kansalaiseksi pysty kasvamaan opetus suunnitelman ulkopuolella tai informaalin koulutuksen, kuten vapaan sivistystyön parissa?

“MITÄ TÄSTÄ SEURAA?”

Fejes nimeää läheisimmiksi tutkijakollegoikseen Katherine Nicollin Stirlingin yliopistosta, Skotlannista, Magnus Dahlstedtin Linköpingin yliopistosta sekä Maria Olssonin Tukholman yliopistosta. Hän nojaa tutkimuksessaan Foucaultin lisäksi brittisosialogi Nikolas Rosen ja australialaisen sosiologin Mitchell Deanin ajatuksiin. Vaikuttimistaan hän mainitsee myös edesmenneen Robin Usherin ja yhdysvaltalaisen teoreetikon, Thomas Popkewitzin – toki kaikki Foucaultin perinteen jatkajina.

Fejes tutkii parhaillaan ruotsalaisen aikuiskoulutuksen kaupallistumista ja erityisesti sitä, miten kaupallistuminen vaikuttaa kunnallisen opetuksen järjestämiseen ja millaisia seurauksia sillä on opettajien ja oppijoiden suhteisiin.

– Jälleen aiomme kysyä foucault’laisittan, mitä tästä seuraa?

Hengästyttävä määrä limittäisiä ja eri vaiheissa olevia tutkimushankkeita saa kuulijan ymmälleen: mistä Fejes löytää motivaationsa?

– Itseni haastamisesta. Haluan kokeilla rajojani ja toki provosoidakin. Kun huomasin ensimmäisenä yliopistovuonna, että opin-

not ovat varsin helppoja, päätin triplata kurssimääräni. Tietenkin olen myös äärettömän kiinnostunut tutkimusaiheistani, jotka ovat usein itsestäänselvyyksinä pidettyjä asioita. Jonkun pitää kysyä ääneiden ne kysymykset.

Annu Hattunen
toimituspäällikkö
Aikuiskasvatus

Kuva: Oskar Lürén

ANDREAS FEJES

Väitteli kasvatustieteen tohtoriksi vuonna 2006 tutkimuksella *Constructing the adult learner: a governmentality analysis*.

On pyrkinyt teoretisoimaan muun muassa tunnustuksellisuutta.

Sai rahoituksen Ruotsin tiede neuvostolta (*Swedish Research Council*) vuosille 2007–2010.

Aloitti tutkimusprojektin aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisesta vuonna 2006 ja vanhusten hoidosta vuonna 2009.

Ryhtyi valmistelemaan tutkimushanketta kansalaisuuden rakentumisesta vuonna 2011. Perehtyy parhaillaan aikuiskoulutuksen kaupallistumisen vaikutuksiin.

On kollegoidensa mukaan energinen, aikaansaava ja kriittinen. Kuvailee itseään provosoivaksi, mutta rauhalliseksi.